

יונה יהב
ראש עיריית חיפה

שיקום רבעים וחיי תרבות עשירים מתקיימים בצד חוסר ודאות הנוגע לאיכות האוויר בחיפה. בצילום: שוק תלפיות המתחדשת, במסגרת אירועי חמישי בערב | באדיבות עיריית חיפה

תוכן זה הוא חלק מרב-שית. לחצו כאן לדיון המלא

טיפול קיימות עירונית בחיפה בצל חוסר ודאות

גיליון סתיו 2016 / כרך 37 (3) / קיימות עירונית 13 באוקטובר, 2016

טיפול ערכי הקיימות בחיפה הוא נדבך אחד בלבד במאבק בלתי מתפשר, שהנהגת העיר מקדמת מדי יום לשיפור איכות החיים של תושבי המטרופולין. המאבק העיקש במוסדות התכנון, בבתי המשפט ובזירה הציבורית והפוליטית הוא המשימה המרכזית העומדת כיום בפני גורמי המקצוע בעירייה. זאת, כדי להביא את נתוני האמת לתושבים, להחזיר את האמון במערכות הציבוריות ולבלום לחלוטין את גורמי הסיכון הפוגעים ישירות או בעקיפין באיכות החיים.

חיפה, המרכז המטרופוליני הגדול בצפונה של ישראל, מתמודדת בשנים האחרונות עם חוסר ודאות הנוגע לחייהם של כמיליון מתושבי מדינת ישראל. בצד תנופת פיתוח חסרת תקדים, השקעות עתק בשיקום רבעים, שכונות חדשות וחיי תרבות עשירים, קיים חוסר ודאות הנוגע לאוויר שאנו נושמים. פרסום נתונים סותרים, הקמת ועדות או קיום מחקרים המבוטלים זמן קצר אחרי שהחלו, כל אלה יוצרים בלבול, בהלה ותחושת חוסר יציבות אצל הציבור. משימתנו היא לשים לזה סוף.

בחודשים האחרונים תוגבר מערך הפיקוח, וברחבי העיר הוצבו תחנות ניטור המבצעות מעקב יום-יומי רציף, ומתריעות על רמות חריגות של זיהום אוויר. מדיניות נמרצת של העירייה בשיתוף איגוד ערים אזור מפרץ חיפה להגנת הסביבה, המשרד להגנת הסביבה וגורמים נוספים הביאה ליצירת תקנות מחמירות בכלים משפטיים ובהנחיות החוק לאוויר נקי, כאשר הפיקוח מתבצע באמצעות דרישה בלתי מתפשרת לעמידה בדרישות התקן.

לפיכך, העירייה פועלת בתקיפות ובנחישות ליישום מדיניות להפחתת זיהום האוויר – גם זה הנובע מהתעשייה הפטרוכימית עצומת הממדים במפרץ חיפה וגם זה המגיע מתחבורה. לאחרונה הוחלט על מניעת כניסת כלי רכב כבדים לעיר התחתית בשעות העומס, ומתקיימת אכיפה מוגברת. כמו כן, הוחלפו משאיות לפינוי אשפה במשאיות חדשות המונעות בגז טבעי. הוקמו מערכות כבישים, ומחלפים חדשים ונוספים נמצאים בהקמה. בשנים האחרונות נחנכו מנהרות הכרמל וה"מטרופוליט" המובילה עשרות אלפי אנשים ביום, שופרו שירותי 'הכרמלית' הוותיקה, ומתוכננת הקמת רכבל מצומת הצ'ק פוסט לטכניון ולאוניברסיטת חיפה, שעתיד להוביל אלפי סטודנטים לאזור הכרמל ולסייע בהפחתת תנועת המכוניות בתוך העיר.

הגנה על ערכי הקיימות בעיר מקודמת גם באמצעים יום-יומיים כגון: ניקיון העיר, טיפוח שטחים פתוחים, שקיפות ציבורית, אירועי חינוך וקהילה, שיתוף ציבור וכדומה. פעילות העירייה באה לידי ביטוי גם בחיפוש ערוצים להתייעלות בצריכת האנרגיה והמים במבנים ובתשתיות ברחבי העיר. פעילות זו מיושמת כיום, למשל, בתאורת רחוב חסכונית באמצעות מעבר לנורות לד, במדיניות של מחזור והפחתת פסולת תוך רצון לשיפור מתמיד והצבה של יעדים מדידים, בחיסכון במים הן על-ידי הקטנת הצריכה הן באמצעות זיהוי הדליפות וטיפול בהן, ובמניעת זיהום מקורות המים העירוניים.

בחיפה, כמו בערים גדולות אחרות בעולם, רואים בשכונת המגורים ובקהילה כר לשינוי ולשיפור איכות החיים בעיר. משום כך, החליטה הנהלת העירייה ליישם את עקרונות הקיימות בתכנון ובפיתוח עירוני. חיפה אימצה את התפיסה המובילה בעולם בנושא ערים ושכונות עירוניות "קהילות של עולם אחד". על פי תפיסה זו ערים מקדמות שכונות שההון הקהילתי בהן תומך בהון הסביבתי, ויחד הם מייצרים הון כלכלי לרווחת התושבים (עוד בעמ' 217-218).

חיפה היא העיר בעלת משאבי הטבע העירוני הגדולים בישראל. השטח הירוק הטבעי בעיר הוא כ-11% משטח העיר (כ-11,000 דונם), כ-40 מ"ר לתושב. הר הכרמל ורצועת החוף הם משאב המאפשר לתושביה לנהל אורח חיים בריא ומקיים, להכיר את הטבע וליהנות ממנו.

הפעילות העירונית בהיבטים החברתיים והקהילתיים מתבטאת גם בחינוך לקיימות. מערכת החינוך העירונית מסמיכה בתי ספר ירוקים, המקיימים אורח חיים בריא ומקיים. לצד זאת, אנו עוסקים בקיימות ימית, מפעילים תכנית לקידום בריאות במערכת החינוך העירונית שעתידיה להתרחב בשנת הלימודים הנוכחית, ומגבשים מדיניות עירונית לשימוש מושכל בטכנולוגיות פולטות קרינה ובפרט בטלפונים ניידים.

ינו מאמינים כי תוך חמש שנים תהא חיפה העיר הגדולה הנקייה בישראל ובעלת ערכי קיימות מהמובילים במרחב.